

Posudek oponenta

Stéphane Vrablik: Mistr Michelské madony a jeho příchod do střední Evropy
bakalářská práce

Stéphane Vrablik si tématem své bakalářské práce zvolil dílo anonymní umělecké osobnosti (či lépe autorského okruhu) stojící na počátku souvislé řezbářské tradice v českých zemích. Z tohoto titulu – a také proto, že jde o produkci nadprůměrných uměleckých a formálních kvalit – poutalo dílo Mistra Michelské madony od 30. let 20. století setrvalou pozornost českých i zahraničních historiků umění s medievistickou specializací. Zásadněji se k němu vyjádřili Josef Opitz, Albert Kutal, Hilde Bachmann, Jaromír Homolka, Ivo Hlobil, Jiří Fajt, Robert Suckale či Aleš Mudra.

Vstup do takto intenzivně zkoumaného terénu slibuje adeptu uměleckohistorického bádání na počátku jeho kariéry příležitost osvojit si důkladnou práci se sekundární literaturou, nedává ovšem příliš prostoru pro případná vlastní zjištění a interpretace. Kolega Vrablik nicméně využil první příležitosti vrchovatě a s druhým omezením se elegantně vyrovnal zacílením stěžejní části textu na zcela konkrétní otázku migrace dílenských sil na území Dolních Rakous a jižní Moravy, konkrétně mezi augustiniánským klášterem Sankt Florian a markraběcím Brnem, sídlem královny vdovy Elišky Rejčky. Bylo by pošetilé na výměře bakalářské práce cílit na předložení a zodpovězení všech otázek, které se s problematikou dílny MMM váží, nota bene v době, která stále netrpělivě očekává kdysi ohlášené syntetické zpracování tématu z pera jednoho z doyenů tuzemského bádání. Autor se tedy zaměřil v první řadě na důkladné obeznámení se s dosavadními výsledky speciálního studia, což je ostatně hlavním účelem bakalářské práce. Prokázal velmi vyspělou schopnost abstrahovat z jednotlivých titulů jejich hlavní myšlenky, metodické postupy a závěry, ty úsporně představit čtenáři a porovnat konkrétní zjištění mezi sebou. Sekundární literatura ke studovanému tématu je přitom pojata, pokud mohu soudit, v úplnosti. Na tomto místě bych nicméně vznesl jednu otázku ke strukturování práce – kapitoly „Přehled dosavadního bádání“ a „Chronologie a proměny stylu dílny“ se mi jeví obsahově dosti podobné a domnívám se, že z celku „bádání“ abstrahovat v dalším kroku pouze názory na chronologii a styl – a tuto linii představit ještě jednou – nebylo příliš účelné. Už proto, že z povahy věci jsou právě styl a chronologie těmi hlavními otázkami, kterými se dosavadní bádání zabíralo. Kvalitně a standardně je zpracován katalog, který jistě bude sloužit autorovi jako base případného dalšího prohlubování studia zvoleného tématu. Snad mohl být mezi katalogová čísla zařazen i krásný drobný Ukřižovaný z bývalé sbírky Kastnerovy, o jehož kvalitách a příslušnosti k pojednávanému okruhu snad literatura nepochybuje – důvody jeho opomenutí mi tak nejsou zřejmé. Vlastním přínosem práce je výše zmíněné zacílení na jednu konkrétní otázku, a to po okolnostech příchodu dílny do střední Evropy a jejího usazení ve svatofloriánském klášteře či v Brně, případně ve Znojmě (autor – po mém soudu zcela po právu – hodnotí hypotézu o uvažovaném pražském sídle dílny jako nepřilíš pravděpodobnou a nijak ji nerozpracovává). Vrablik se zaměřil na situaci

augustiniánského kláštera sv. Floriána a z dostupných pramenných edic i sekundární literatury k jeho dějinám v první půli 14. století koncipoval podnětnou hypotézu o příchodu dílny MMM do střední Evropy. Podle ní se tak stalo za probošta Wenera von Winkel, kdy je doložena snaha kláštera o získání ostatků svého patrona sv. Floriána. Albert z Waldkirchen tak na proboštovo přání putoval v této věci nejprve do Krakova a posléze do Avignonu. Ani jedna cesta však nesplnila zamýšlený účel. Jádrem oné zajímavé hypotézy je, že z druhé cesty namísto ostatků přivezl s sebou tento prelát zkušené(ho) řemeslníky(a), pravděpodobně z Porýní, který byl pověřen vytvořením reprezentativního sochařského vyobrazení světce, namísto zamýšlené relikvie. Přesto, že tato úvaha v celku odpovídá tomu, co je dnes známo o vztahu relikvií a kultovního obrazu ve vrcholném středověku, bylo by třeba její plausibilitu podpořit ideálně nějakým poukazem na zacházení s daným imagem svatého patrona či na jeho dobové vnímání v naznačeném smyslu. Oproti dosavadním pokusům spojit příchod MMM s některým z členů vládnoucího panovnického rodu (či s královnou vdovou), kloní se Vrablík vcelku přesvědčivě k možnosti, že sochař přišel na pozvání augustiniánů a jeho nepopíratelná činnost pro objednavatele z nejvyšších kruhů na jižní Moravě tak byla až druhotná. Případná je poznámka o faktické neexistenci hranic mezi Moravou a Dolními Rakousy, která napovídá, že zkrátka dílna působila v nějakém celkem dobře a operativně obsáhnutelném regionu, nikoli snad, že by zde šlo ve smyslu starších nacionalistických dějin umění o „vliv“ vyspělejšího rakouského na zaostalejší moravské prostředí.

Stejně jako výše zmíněná duplicita v úvodních kapitolách, zarazila mě koexistence „Shrnutí“ a „Závěru“, jejichž obsah mohl, ba přímo měl, být sloučen do jedné závěrečné kapitoly, na níž by pak navazoval katalog. Závěrečné shrnutí jednotlivých hesel katalogu z povahy formátu takového textu beztak nedává moc smysl.

Práce je psána kultivovaným jazykem, chyb je v něm pomálu, o to více zamrzí, že hned několik z nich se nachází ve dvoustránkovém úvodu. Soudím, že to lze to přičíst na vrub spěchu v němž většinou – na poslední chvíli – vznikají tyto první stránky práce. Přes to nebo právě proto by zde autor měl svůj výkon o to bedlivěji revidovat..

Práci považuji obsahově za kvalitní a relativně vyžralou a vřele ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 29. května 2020

PhDr. Jan Klípa, Ph.D.